מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת תנאי היא דתניא *כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים, נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יוה"כ, בעל קרי טובל והולך עד המנחה רבי יוסי אומר כל היום כולו ורמינהו *הזב והזבה המצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טובלין כדרכן ביוה"כ, נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יוה"כ, בעל קרי טובל והולך כל היום כולו ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול. לא קשיא הא דצלי תפלת נעילה הא דלא צלי, אי דצלי מאי טעמייהו דרבנן: קא סברי רבנן טבילה בזמנה מצוה, מכלל דר' יוסי סבר לאו מצוה והתניא *הרי שהיה שם כתוב על בשרו ה"ז לא ירחץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטנופת, נזדמנה לו טבילת מצוה כורך עליו גמי ויורד וטובל רבי יוסי אומר יורד וטובל כדרכו ובלבד שלא ישפשף וקי"ל דבטבילה בזמנה מצוה פליגי? ההיא רבי יוסי בר יהודה היא דתניא *ר' יוסי בר יהודה אומר דיה לטבילה שתהא באחרונה ת"ר הרואה קרי ביום הכפורים יורד וטובל ולערב ישפשף, לערב מאי הוה הוה! אלא אימא מבערב ישפשף (קא סבר מצוה לשפשף) *תני תנא קמיה דרב נחמן הרואה קרי ביוה"כ עונותיו מחולין לו והתניא עונותיו סדורין! *מאי סדורין סדורין למחול, תנא דבי רבי ישמעאל הרואה קרי ביוה"כ ידאג כל השנה כולה ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן העולם הבא אמר רב נחמן בר יצחק תדע שכל העולם כולו רעב והוא שבע כי אתא רב דימי אמר מפיש חיי סגי ומסגי:

הדרן עלך יום הכפורים
וסליקא לה מסכת יומא

סגאי היא. אי פטרה נעילה את של ערבית אי לא: הכי גרסינן בתוספתא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים הנדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יוה"כ: **בעל קרי.** שאסור בדברי תורה כדקיימא לן *(ב"ק דף פב.) עזרא תיקן טבילה לבעלי קריין: **טובל והולך עד המנחה.** אם אירע לו קרי קודם לכן טובל כדי שיוכל להתפלל תפלת המנחה אבל ראה קרי מן המנחה ולמעלה אין מותר לטבול אלא ימתין עד שתחשך ויטבול דסבירא להו לרבנן דתפלת נעילה בלילה ולדידהו פוטרת את של ערבית כדרב, והא דקתני אינה פוטרת ר' יוסי היא דאמר כל היום מותר לטבול ואפילו ראה קרי לאחר תפלת המנחה טובל ביום כדי להתפלל תפלת נעילה אלמא קסבר תפלת נעילה אין זמנה בלילה ולדידיה אינה פוטרת את של ערבית: ה"ג בתוספתא הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא מת טובלין כדרכן ביוה"כ נדה ויולדת טובלות כדרכן בלילי יום הכפורים בעל קרי טובל והולך כל היום כולו, ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול. **קשיא דרבי יוסי אדרבי יוסי ורבנן אדרבנן: לא קשיא.** הא דאמר ר' יוסי הכא מן המנחה ולמעלה אין יכול לטבול: **בדצלי תפלת נעילה.** ביום קודם שראה קרי והא דאמרינן לעיל כל היום בדלא צלי תפלת נעילה כשראה הקרי: **אי דצלי מאי** (א) **טעמא דרבנן.** דמתניתא בתרייתא דאמרי כל היום: **קא סברי טבילה בזמנה מצוה.** וזמנה ביום הוא דכתיב (דברים כג) והיה לפנות ערב ירחץ הלכך דחיא רחיצה דיום הכפורים ולאו היינו הך רבנן דלעיל ותרתי פלוגתא נינהו ~~במתני' קמייתא~~ פליגי בזמן תפלת נעילה דלרבנן בלילה ולר' יוסי ביום ורבנן דהתם סבירא להו טבילה בזמנה לאו מצוה דתדחה יום הכפורים ~~ובמתניתא בתרייתא~~ פליגי בטבילה בזמנה מצוה: **לא ירחוץ.** שלא ימחוק את השם: **כורך עליו גמי.** להגין עליו משטף המים: **וקיימא לן.** במסכת שבת (ב) דבטבילה בזמנה מצוה פליגי דלרבנן טבילה בזמנה לאו מצוה ואם אין לו גמי ימתין עד למחר ויבקשנו: **ההיא.** דאמרי' לעיל ר' יוסי אומר מן המנחה ולמעלה לא יטבול עד שתחשך דטבילה בזמנה לאו מצוה ר' יוסי בר יהודה היא: **דיה לטבילה שתהא באחרונה.** ברייתא היא דמייתינן לה במסכת נדה בגמרא דהמפלת (דף כט:) האשה שילתה מלאה ובאת ריקנית והביאה לפנינו שלשה שבועים טהורים ועשרה שבועים אחד טמא ואחד טהור משמשת אור לשלשים וחמש ומטבילין אותה תשעים וחמש טבילות דברי ב"ש וב"ה אומרים שלשים וחמש וכולהו מפרש להו התם וטעמא משום טבילה בזמנה מצוה רבי יוסי בר יהודה אומר דיה לטבילה שתהא באחרונה דטבילה בזמנה לאו מצוה ור' יוסי דגמי הוא ר' יוסי בן חלפתא: **ולערב ישפשף.** °משום חציצה: **לערב ס"ד.** מכי טביל וסליק מאי מהני ליה שפשוף חציצה דהואי הואי: **אימא מבערב.** דאתמול ישפשף כל אדם עצמו בחמין שאם יראה קרי למחר יכול לטבול בלא חציצה: **הרואה קרי ביוה"כ.** ולא במתכוין: **עונותיו מחולין.** סימן טוב הוא זה יראה זרע ויאריך ימים: **ידאג כל השנה כולה.** שמא לא קיבלו תעניתו והשביעוהו במה שבידם להשביעו כעבד המוזג כוס לרבו ושפך לו קיתון על פניו: **ואם עלתה לו שנה.** שלא מת מובטח לו שמעשים טובים יש בידו שהגיע עליו ובן עולם הבא הוא: **תדע שכל העולם רעב.** מתענים והוא שבע ולא נתענה בזאת ושלא מדעתו השביעוהו ואעפ"כ עלתה לו שנה יש לדעת שצדיק גמור הוא: **מפיש חיי.** זה שראה קרי ביום הכפורים: **סגי ומסגי.** בבנים ובני בנים שכך הסימן "יראה זרע יאריך ימים" [ישעיה נג]:

הדרן עלך יום הכפורים וסליקא לה מסכת יומא

מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת. הקשה רבינו יעקב מאורליינ"ש וכלליה מכלל כדאמרי' בתפלת השחר (ברכות דף כט.) כל השנה כולה מתפלל הביננו חוץ ממוצאי שבת שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת ופריך וכלליה מכלל קשיא ותירץ ר"י דהתם דכל השנה מתפלל הביננו משום הבדלה לא היה לו לשנות הסדר כיון דאפשר לכוללו אבל הכא דסבירא ליה דכל השנה מתפלל שמונה עשרה שלימות בטעם כל דהו אין לשנות הסדר ולהכי במוצאי שבת מתפלל שמונה עשרה שלימות מפני שצריך לומר הבדלה בחונן הדעת: **אי דצלי מאי טעמא דרבנן.** תימה לי אי מוקמינן נמי בדלא צלי תיקשי לך מאי טעמא דרבנן הא לעיל אמרי רבנן דרבי יוסי דוקא עד המנחה אע"ג דלא צלי ואם כן תיקשי דרבנן אדרבנן ולפי המסקנא דמוקמינן להא כרבי יוסי בר' יהודה ניחא שאין להקשות מדרבנן דרבי יוסי בר יהודה לרבנן דרבי יוסי בן חלפתא אבל למאי דס"ד השתא דתרוייהו רבי יוסי בן חלפתא תקשי דרבנן אדרבנן ונראה לי אי אמרת בשלמא אידי ואידי דלא צלי אז לא תיקשי לך דרבנן אדרבנן דאיכא למימר תפלת נעילה נתקנה כך להתפלל אותה או ביום מן המנחה ולמעלה או בלילה כמו שירצה והא דקאמרי' לעיל עד המנחה ותו לא כשדעתו להתפלל אותה בלילה והא דאמר הכא כל היום כשהוא רוצה להתפלל ביום כדי שיהא מזומן לסעודה בתחלת הלילה ואע"פ שיכול להמתין עד הלילה ולהתפלל התירו לו לטבול ביום הכפורים ולהתפלל כי לא אסרו אלא רחיצה של תענוג אבל בשביל תפלה וגם כדי שיהא מזומן לסעודה בתחלת הלילה מותר לטבול ולהתפלל אותה ביום אבל כיון דמוקמינן לה בדצלי מאי טעמא דרבנן: **קסברי טבילה בזמנה מצוה.** תימה לי דה"מ לאקשויי מדרבנן דלעיל אדרבנן דהכא דלעיל אמרי אע"ג דלא צלי אינו טובל מן המנחה ולמעלה והכא אמרי אפי' צלי כבר טובל וי"ל דאיכא למימר דההיא דלעיל דקאמר עד המנחה ה"פ בשביל התפלה אינו צריך לטבול אלא עד המנחה ואתא לאשמועינן דתפלת נעילה בלילה מיהו משום טבילה בזמנה מצוה יש לו לטבול ונפקא מינה היכא דאנים ולא מצי טביל ביום לא יבטל בזה תפלת נעילה ולר' יוסי אי לא מצי טביל ביום לא יתפלל כלל תפלת נעילה: **מכלל דרבי יוסי סבר טבילה בזמנה לאו מצוה.** הא דלא פריך נמי מדרבנן דסברי מצוה וברייתא דמייתי סבירא להו לאו מצוה י"ל דלעיל אמרי מצוה ואין לעבור זמנה במזיד ובמתכוין ולהכי סבירא להו דטובל מן המנחה ולמעלה אבל במה שהן אומרים שיש להן לחזור אחר גמי בזה לא תדחה בודאי הטבילה ועוד מפני כבוד השם אבל מר' יוסי פריך מכל שכן: **מפיש** חיי סגי ומסגי. ורמז לדבר יראה זרע יאריך ימים:

הדרן עלך יום הכפורים וסליקא לה מסכת יומא

מסורת הש"ס

[ברכות כב:]
[לעיל ו. ע"ש]
שבת קכח. לעיל ו: [תוספתא פ"ד ע"ש]
שבת קכ: לעיל ח.
[שבת קכא. נדה כט:]
בע"י איתא דבורי תנא קמי' דרב נחמן עם תנא דבר ר' ישמעאל בחילוף

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אי דצלי מאי טעמייהו דרבנן: (ב) ד"ה וקיימא לן במס' שבת. נ"ב בפ' כל כתבי סוף דף קכ:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ולערב ישפשף. [illegible] חציצה. עי' מג"א סי' [illegible] ס"ק ו:

עין משפט נר מצוה

קז א מיי' פ"א מהלכות מקוואות הלכה ו ופ"ג מהל' שביתת עשור הלכה ב ג ופ"ד מהל' א"ב הל' ו סמג עשין רמג טוש"ע או"ח סי' תקנד סעיף ח וסימן תריג סעיף יא יב וטור ש"ע י"ד סי' קצז סעיף ג וסי' קפא סעיף ה:
קח ב מיי' פ"ו מהלכות יסודי התורה הל' ו סמג לאוין ו:
קט ג (מיי' פ"ג מהלכות שביתת עשור הל"ג טוש"ע או"ח סי' תריג סעיף יא):
קי ד טוש"ע או"ח סי' תרטו סעיף ג:

◆

רבינו חננאל

ולוי אמר ובתורתך כתוב לאמר ור' יוחנן אמר רבון כל העולמים ורב אמר רבו עונותינו מלמנות. ורב המנונא אמר אלהי עד שלא נוצרתי איני כדאי כו' והיינו וידויא דרבה כוליה שתא וידויא דרב המנונא זוטי ביומא דכפורי. אמר מר זוטרא לא אמרן אלא דלא אמר אבל אנחנו חטאנו אבל אמר אנחנו חטאנו תוב אינו צריך. א' בר המדורי הוה קאימנא קמיה דמר שמואל והוה יתיב כיון שהגיע ש"ץ לאבל אנחנו חטאנו קם אכרעיה שמע ש"מ עיקר וידוי הדין הוא. תנן התם בשלשה פרקים בשנה הכהנים נושאין את כפיהם ד' פעמים ביום בשחרית במוסף ובמנחה ובנעילה בתעניות ובמעמדות וביוה"כ. מאי נעילה רב אמר צלותא יתירא מעין תפלתו של יום ושמואל אמר מה אנו ומותבינן לשמואל מהא דתניא אור יוה"כ מתפלל שבע ומתודה וכן שחרית וכן מוסף וכן במנחה וכן בנעילה מתפלל שבע. ומשני שמואל תנאי היא דתניא יוה"כ עם חשכה מתפלל שבע ומתודה דברי ר' מאיר וחכ"א אין זקוק לשבע ואם בא לחתום בוידוי חותם. וקי"ל כותיה דרב דאיסורא היא. עולא בר רב נתת קמיה דרבה פתח באתה בחרתנו וסיים במה אנו ושבחיה. כי האי תנא דאמר אם בא לחתום בוידוי חותם. ויחיד אומרה אחר תפלתו. אמר רב תפלת נעילה פוטרת של ערבית לדברי האומר תפלת ערבית חובה. מ"ט צלותא יתירא היא. וכיון דצלי תוב לא צריך לצלויי תפלת ערבית. ומותבינן עליה אור של יוה"כ מתפלל שבע ומתודה וכן בשחרית וכן במוסף וכן במנחה וכן בנעילה מתפלל שבע ומתודה בערבית מתפלל שבע מעין שמונה עשרה. ר' חנינא בן גמליאל אומר משום אבותיו מתפלל י"ח שלמות. מפני שצריך למימר הבדלה בחונן הדעת ומשני תנאי היא דתניא כל חייבי טבילות טבילתן בלילה. בעל קרי טבל והולך עד המנחה. ר' יוסי אומר כל היום. פי' ת"ק דתני עד המנחה קסבר אין שם תפלת ערבית. ור' יוסי דתני כל היום קסבר צריך עדיין להתפלל תפלת ערבית. איני דר' יוסי כל היום אמר והתנינן הזב והזבה והמצורע והמצורעת ובועל נדה וטמא

נושא
טבילה בזמנה

נושא
הרואה קרי ביו"כ

תוספות ישנים

ערבית רשות כי בתגם אין לו לבטלה וניחא נמי הא דאמרינן פרק תפלת השחר (דף ל:) טעה ולא הזכיר ראש חודש אין מחזירין אותו לפי שאין בית דין מקדשין את החודש בלילה הא לאו הכי מחזירין אותו כי בתגם אין לו [illegible]